

การสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองบางแวก (มนต์ จรัสสิงห์)

สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

DEVELOPING PRACTICE EXERCISES TO IMPROVE THE PERCEPTION IN
ART FOR STUDENTS IN GRADE 4, KLONG BANGWAK (MONT
JARASSINGH) SCHOOL, NONGKHAM DISTRICT OFFICE, BANGKOK

กนดิธรา ภิรัมย์เมม

สาขาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะ และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะซึ่งกลุ่มประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) โรงเรียนคลองบางแวก (มนต์ จรัสสิงห์) สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน โดยมีการจัดชั้นเรียนแบบละความสามารถของผู้เรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองบางแวก (มนต์ จรัสสิงห์) สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการฝึก โดยใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 7 ครั้ง ครั้งละ 120 นาที มีรูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยใช้แบบทดสอบการรับรู้ทางศิลปะ และแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะในการพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะเท่ากับ $81.26/80.50$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถทางการวาดภาพระบายสีเพิ่มขึ้น ภายหลังได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: แบบฝึก, การรับรู้ทางศิลปะ

Abstract

The study of this time has the purpose to search for efficiency the exercise pattern of perception in Art and to compare their capability of perception in Art, for Prathom 4 before and after taking the practice by using the exercise pattern of perception in Art. The Sample group that to be experimented for this study is student form Prathom 4, Khong Bangwak (Mont Jarassingh) School, Nongkham District Office, Bangkok Metro Province Politant, 30 students in class, selected by simple random sampling.

The Research had proceeded the practice by using the exercise pattern of perception in Art to the instance group altogether 7 times at 120 minutes and there was experimentation in One-Group Pretest-Posttest Design by using the test pattern of perception in Art and the exercise pattern of perception in Art and in development the perception in Art on these students. According to the research result, the result of the research were as follows.

1. The efficiency of the exercise pattern of perception in Art were standard 75/75
2. The Prathom 4 students are capable to perceive the knowledge of Art more after taking the practice buy using the exercise pattern in development of perception in Art upon having the significant data in statistic at 0.01 level.

Keywords: Exercises, Perception in Art

บทนำ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นี้เราเชื่อกันว่าจะเป็นการสร้างมิติใหม่ทางการศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมได้ ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกันทั้งทางภาครัฐและเอกชน นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดร่วมสร้างแนวทางการปฏิบัติตลอดจนวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตเยาวชนของชาติให้เป็นเด็กไทยที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมกับความต้องการของสังคม

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา รัฐได้กำหนดไว้ว่าการศึกษจะต้องมุ่งพัฒนาคนให้เต็มไปด้วยศักยภาพ โดยต้องให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลทางด้านร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข [1] การจัดการเรียนการสอนจะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัตินี้ จะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ปรากฏในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเลือกวิธีการสอนที่จะนำมาใช้นั้นควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย โดยอาจจะมีการใช้เทคนิคการสอนหลายรูปแบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์) เป็นวิชาที่ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตัวเอง อันเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์อย่างหลากหลายการเรียนรู้จะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ได้ต้องขึ้นอยู่กับการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานระหว่างสาระความรู้ต่างๆ อย่างสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการสอน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นั้นถือเป็นกลุ่มวิชาหนึ่งใน 8 วิชาที่จะต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปสังคมทั้งระบบ ในการพัฒนาทักษะความสามารถทางด้านการวาดภาพระบายสี

นั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาการรับรู้เป็นสำคัญ การรับรู้ส่งผลต่อกระบวนการคิด ความสามารถด้านการรับรู้มีความสำคัญและจำเป็นต่อระบบการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งความสามารถด้านการรับรู้ของนักเรียนสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ด้วยการสอน การฝึกฝน การอบรม และการสร้างบรรยากาศ รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการรับรู้

การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเห็น การฟัง การลิ้มรส การสัมผัส และการได้กลิ่น แต่การรับรู้ทางศิลปะนั้น เน้นแต่กระบวนการรับรู้และชื่นชมผลงานศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยใช้สายตาเป็นสำคัญ เพราะก่อนที่สัญลักษณ์ต่างๆ จะผ่านเข้ายังสมองจะต้องผ่านตารับภาพ หรือสัญลักษณ์หากตารับภาพ หรือสัญลักษณ์ไม่ละเอียดเพียงพอ การแปลความหมายเกิดความผิดพลาดได้ [2] บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นมีความสามารถในการรับรู้ทางการเห็นได้ละเอียดเพียงใดด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์และศึกษางานศิลปะ [3] ในการมองเห็นรูปทรงที่เป็นศิลปะและพยายามทำความเข้าใจกับรูปทรงที่มองเห็นนั้นๆ เป็นอาการลึกซึ้งกว่ากระบวนการใช้ศิลปกรรม อันเป็นผลที่ได้จากการจัดองค์ประกอบที่มองเห็นสิ่งต่างๆ เข้าทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Experience) ก็ต่อเมื่อมีการรวบรวมคุณค่าของรูปทรงที่มองเห็นให้เป็นเอกภาพเดียวกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าการรับรู้เป็นกระบวนการเชิงสร้างสรรค์และเป็นกระบวนการของการตื่นตัวทางการสัมผัสและการสร้างปรารถนาทางจิต ซึ่งถูกปลูกฝังให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้ดู โดยส่วนประกอบต่างๆ ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของไทยในปัจจุบัน ส่วนมากจะพุ่งเป้าไปที่การฝึกทักษะทางด้านฝีมือ ฝึกให้สร้างงานตามแบบที่ครูสาธิตให้ดูบ้าง หรือการวาดภาพตามความคิด

และจินตนาการของตนเองบ้าง มิได้มุ่งฝึกฝนทักษะทางการคิด ฝึกใช้สายตา เพราะการคิดจินตนาการอย่างหลุดโลกก็มีรากฐานมาจากธรรมชาติที่เราเห็นทั้งสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นครรรมชาติแห่งสี รูปร่าง รูปทรง เส้นที่เกิดจากตาของเรารับรู้ว่าเป็นเส้นสมมติที่ไม่มีอยู่จริง สิ่งต่างๆ เหล่านี้เด็กไทยยังไม่ได้รับการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในเรื่องการรับรู้ทางศิลปะ เพราะถ้าได้รับการฝึกมากเท่าใด เราก็จะใช้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในการสื่อสารความคิดได้อย่างตรงไปตรงมามากยิ่งขึ้น และใช้เวลาอันน้อยลงที่จะรับรู้ในสิ่งที่เคยเห็นหรือสิ่งที่รูปร่างเหมือนหรือคล้ายกับสิ่งที่เคยรับรู้มาก่อนแล้ว ส่งผลให้เกิดความชำนาญและสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ได้อย่างมีคุณภาพ และชื่นชมกับผลงานทัศนศิลป์อย่างเข้าใจและเข้าถึงสุนทรียภาพอย่างไม่ยากนัก เป็นการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป การฝึกปฏิบัติจริงที่มีได้หวังผลเพียงคุณภาพทางศิลปะด้านเดียว แต่ยังมีมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมตามวิถีทางการศึกษาไปพร้อมกัน [3] ด้วยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและมีความคงทนถาวรโดยแบบฝึกจะเป็นสื่อทางการเรียนสำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยให้เกิดทักษะ และความแตกฉานในบทเรียน [4] แบบฝึกจึงเป็นอุปกรณ์การเรียนที่สำคัญในการสอนอย่างหนึ่ง ที่ครูใช้ในการฝึกทักษะหลังจากที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาจากบทเรียนแล้ว [5] ดังนั้นแบบฝึกจึงมีความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก ในการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ [6]

จากบริบทที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงคิดว่าการสร้างแบบฝึกที่พัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานวาดภาพระบายสีที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นชั้นปีที่ 1 ของช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งสามารถฝึกฝนเรื่องการเรียนรู้ทางศิลปะได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริงโดยการนำทฤษฎีต่างๆ อาทิ กฎแห่งผล (Law of Effect) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การเสริมแรง (Reinforcement) กฎการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ กฎแห่งการฝึก (Law of Exercise) ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างแบบฝึกมาเป็นตัวกำหนดการออกแบบของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะแต่ละชุด เพื่อครูสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านศิลปะที่ส่งผลทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานการวาดภาพระบายสีได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะ

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกการเรียนรู้ทางศิลปะ
2. แบบทดสอบความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) โรงเรียนคลองบางแกว (มนต์ จรัสสิงห์) สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน โดยมีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถของผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน

ในการสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะเริ่มจากการศึกษาปัญหาของนักเรียนที่ไม่สามารถวาดภาพระบายสีสื่อถ่ายทอดความคิดและจินตนาการได้เท่าที่ควร การฝึกฝนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ฝึกให้นักเรียนเกิดความชำนาญ จากนั้นศึกษาหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนที่ส่งผลต่อองค์ประกอบทางการมองเห็น ทัศนธาตุของการเห็น การวาดภาพระบายสี การสร้างแบบฝึก และจากนั้นนำส่วนประกอบต่างๆ มาประกอบกันเป็นแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะโดยเน้นการรับรู้ทางการมองเห็น 4 ประการ คือ การมองเห็นรูปและพื้น การเห็นแสงและเงา การเห็นตำแหน่ง และการเห็นความเคลื่อนไหว

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

1.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามรูปแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design)

2. วิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะ โดยนำแบบฝึกไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

2.1.1 การหาประสิทธิภาพกลุ่มย่อย จำนวน 1 คน

2.1.2 การหาประสิทธิภาพกลุ่มเล็ก จำนวน 10 คน

2.1.3 การหาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 30 คน

2.2 หลังจากได้แบบฝึกการรับรู้ทางศิลปะที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 แล้ว นำแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองบางแกว (มนต์ จรัสสิงห์) สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับการหาประสิทธิภาพ จำนวน 30 คน โดยในการทดลองนี้ใช้เวลาในการทดลองรวมทั้งหมด 7 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ค่ะแนวก่อนการทดลองและคะแนหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาเทียบเป็นร้อยละ

1.2 นำคะแนที่เทียบเป็นร้อยละจากข้อ 1.1 มาหาความแตกต่างของพัฒนาการความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของนักเรียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าร้อยละ

2.2 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนที่ได้จากแบบทดสอบการวาดภาพระบายสี

2.3 เปรียบเทียบคะแนความสามารถทางการวาดภาพระบายสีก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย [7]

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน [7]

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	X	แทน	คะแนนของนักเรียนแต่ละคน

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะโดยใช้สูตร E_1/E_2 โดยใช้เกณฑ์

75/75 [8]

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum X}{N}\right)}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left(\frac{\sum F}{N}\right)}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละจากการปฏิบัติกิจกรรมในแบบฝึก
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบฝึกหัด

ΣF	แทน	คะแนนรวมของการทำแบบทดสอบหลังฝึก
N	แทน	จำนวนผู้เรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังการฝึก

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางการวาดภาพระบายสีก่อนและหลังการใช้แบบฝึก (t-test for Dependent) [9]

$$S = \sqrt{\frac{\Sigma D^2 - \frac{(\Sigma D)^2}{n}}{n - 1}}$$

	df	=	n - 1
เมื่อ	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่

ผลการวิจัย

1. แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.26/80.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

2. ความสามารถทางการวาดภาพระบายสีก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองบางแกว (มนต์จรัสสิงห์) สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.26/80.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

ที่ตั้งไว้ 75/75 อาจเนื่องจากเป็นแบบฝึกพัฒนาความสามารถที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และแต่ละการฝึกสามารถนำประสบการณ์ต่างๆ มารวบรวมเป็นผลงานที่นักเรียนสามารถคิดต่อยอดได้จากการฝึกที่ผ่านมา ทำให้เมื่อนำองค์ความรู้ทั้งหมดมารวบรวมสร้างสรรค์เป็นผลงานภาพวาดระบายสีที่มีความน่าสนใจ มีองค์ประกอบชัดเจนและเทคนิควิธีการใช้สีที่สอดคล้องกับผู้ดู โดยแบบฝึกนี้จะให้นักเรียนได้ปฏิบัติมาก มีคำสั่งและตัวอย่างประกอบ ดังนั้นแบบฝึกจึงสร้างทักษะให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญเพิ่มขึ้น ดังที่สุนันทา สุนทรประเสริฐ [6] กล่าวว่าแบบฝึกหรือแบบฝึกหัด คือ สื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียนหลังการเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่ง เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้นๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้นแบบฝึกจึงมีความสำคัญกับผู้เรียน ในการช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิดความรู้และความเข้าใจเร็วขึ้นชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครู

และการเรียนของนักเรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การรับรู้ที่ต่างกันของนักเรียนทำให้เกิดการแสดงออกทางผลงานที่แตกต่างกันไป [1] ได้ศึกษาผลการเรียนในโรงเรียนที่มีผลต่อการรับรู้ความลึกในภาพ 2 มิติ ของนักเรียนปรากฏว่านักเรียนอายุต่างกัน เด็กที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนและเพศของนักเรียนทำให้เด็กมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน

ดังนั้นในการฝึกต้องใช้เวลาที่พอเหมาะ ที่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละคนจากการสร้างประสบการณ์ในการฝึก ดังเช่น พวงรัตน์ อดุลย์ [10] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการทางศิลปะ พบว่า เมื่อมีการฝึกอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ในสัปดาห์ที่ 1 นักเรียนมีพัฒนาการปานกลาง และมีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนถึงสัปดาห์ที่ 6 ในระดับมาก ส่วนพัฒนาการทางด้านกรรับรู้ต้องมีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนถึงสัปดาห์ที่ 6 ยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นแบบฝึกพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะนี้ จึงจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึก 7 สัปดาห์ และเป็นแบบฝึกที่มีคู่มือในการใช้ มีคำสั่งที่ชัดเจน ใช้ภาษาที่ง่ายแก่การเข้าใจ มีตัวอย่างเรียงลำดับความง่ายยากและมีกิจกรรมหลากหลายแบบฝึกที่ดีควรมีข้อแนะนำในการใช้ ควรมีให้เลือกทั้งแบบกำหนดคำตอบและแบบตอบเสรี คำสั่งหรือตัวอย่างที่ใช้ไม่ควรยาวเกินไปเพราะทำให้เข้าใจยาก ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองได้ถ้าต้องการ นอกจากนั้นแบบฝึกที่ดีควรมีหลายลักษณะและมีความหมายต่อผู้ฝึก

2. ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะ และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองบางแกว (มนต์จรัสสิงห์) สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการฝึก โดยใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 7 ครั้ง ครั้งละ 120 นาที มีรูปแบบการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design โดยใช้แบบทดสอบการรับรู้ทางศิลปะ และแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะในการพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะเท่ากับ 81.26/80.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถทางการวาดภาพระบายสีเพิ่มขึ้น ภายหลังจากได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการเรียนการสอน

1. ในการนำแบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะไปใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการวาดภาพระบายสีที่ครูหรือผู้นำไปใช้ควรศึกษาคู่มือการใช้แบบฝึกให้เข้าใจ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

2. ในการทำแบบฝึกแต่ละครั้งควรให้นักเรียนทราบผลทันที เพราะนักเรียนจะกระตือรือร้นในการฝึกครั้งต่อไป และควรมีการอภิปรายทุกครั้งหลังการฝึกเพื่อสรุปความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะในระยะแรกนักเรียนอาจเกิดความกังวลในการแสดงออก และ

คิดสร้างสรรค์ ครูควรให้กำลังใจ และยกตัวอย่างง่าย ๆ เพื่อประกอบคำอธิบาย เพื่อสร้างความเข้าใจในการฝึกเพิ่มขึ้น หลังจากนั้นนักเรียนก็จะเกิดความมั่นใจในการแสดงออกของผลงาน และสนุกสนานเพลิดเพลินในการปฏิบัติกิจกรรม

4. ภายหลังจากการฝึก ควรประเมินโดยอ้างอิงจากแบบประเมินการวาดภาพระบายสี ซึ่งมีอยู่ในคู่มือการใช้แบบฝึก ควรพิจารณาความสามารถตามความสอดคล้องของคะแนนกับระดับคุณภาพของผลงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรนำผลงานวิจัยไปปรับปรุงหรือพัฒนาเรื่องงานศิลปะแขนงอื่นๆ อาทิ งานปั้น งานภาพพิมพ์ งานประดิษฐ์

2. ควรนำแบบฝึกนี้ไปต่อยอดความคิดเป็นแบบฝึกอิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ทันสมัยมากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] เฮเลน กิตติพรพิมล. (2522). ผลของการเข้าโรงเรียนที่มีต่อการรับรู้ความลึกของภาพ 2 มิติ ของเด็กอายุ 5 และ 6 ปี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] จำเนียร ช่วงโชติ; และคนอื่นๆ. (2536). จิตวิทยาการรับรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา.
- [3] ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] จินตนา ไบกาชฎี. (2535). การเขียนสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- [5] ขจีรัตน์ หงษ์ประสงค์. (2534). การสร้างแบบฝึกการเขียนคำพ้องสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- [6] สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2543). การสร้างแบบฝึกประกอบการเรียนการสอน ในปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปการศึกษา (หน้า 57-59). กรุงเทพฯ: กองทุนพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.
- [7] ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- [8] เสาวนีย์ สีขาบัณฑิต. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [9] ชุตรี วงศ์รัตนะ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทิปส์ พัชบาลิเคชั่น.
- [10] พวงรัตน์ อดุลย์. (2542). การศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามทฤษฎีของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ โดยใช้การประเมินผลแฟ้มสะสมงาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.